

Türkiye’de Köy Enstitüleri

Fay Kirby

Çeviren: Niyazi Berkes

Carihci
KİTAPEVİ

Tarihçi Kitabevi Yayınları: 3

Genel Yayın Yönetmeni
Necip Azakoğlu

Çeviri
Niyazi Berkes

Editör
Hadiye Yılmaz

Kapak tasarımı
Kolektif Atölye

Sayfa tasarımı
Güler Kızılelma

Birinci Baskı: İmece Yayınları, 1962, Ankara
Tarihçi Kitabevi'nde 3. Baskı: Kasım 2010, İstanbul
Tarihçi Kitabevi'nde 8. Baskı: Ekim, 2019, İstanbul

Boyutlar: 13,5 x 21 cm
Sayfa sayısı: 528

ISBN: 978-975-61533-2-7

Baskı ve cilt
İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri
Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8 Yenibosna
BAHÇELİEVLER-İSTANBUL
+90 (212) 496 11 11
Sertifika no: 44066

© Yayın hakları Tarihçi Kitabevi'ne aittir.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan
kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Tarihçi Kitabevi
Sertifika No: 17618

Moda Caddesi No: 104/A Moda/Kadıköy-İSTANBUL
Tel: 0216 418 68 86 GSM: 0530 370 74 11
www.tarihcikitabevi.com info@tarihcikitabevi.com

 tarihcikitabevi

 TarihciKitabevi

 tarihcikitabevi

TÜRKİYE'DE KÖY ENSTİTÜLERİ

FAY KIRBY

Çeviren: Niyazi Berkes

Tarihçi
Kitabevi

İÇİNDEKİLER

ÜÇÜNCÜ BASKI İÇİN SUNUŞ	11
İKİNCİ BASI İÇİN SUNU	13
ÖNSÖZ	17

KÖY ENSTİTÜLERİ'NE DOĞRU GELİŞ

I. TÜRKİYE'DE EĞİTİM SORUNUNUN BAŞLANGIÇLARI	27
1. Tanzimat	27
2. Meşrutiyet	32
II. CUMHURİYET'İN İLK ON YILI	49
1. Cumhuriyet'in Başlangıç Yıllarında Genel Eğitim Durumu	50
A. Eğitim Bütçeleri ve Ekonomik Koşullar	50
B. Yönetim	51
C. Eğitim Bakanlığı	53
D. İlköğretim ve İlkokul Öğretmenlerinin Eğitimi	53
E. Orta ve Yükseköğretim Sorunları	54
F. Uzmanlar ve Önerileri	54
2. Cumhuriyet Eğitimini Kurma Çabaları	65
A. Hükümet ve Eğitim Politikası	65
B. Eğitim Bakanları	66
C. Talim ve Terbiye Kurulu	69
D. Gazi Eğitim Enstitüsü	70
E. İki Görüşün Belirishi	74

III. CUMHURİYET'İN İLK ON YILI (Devam)	77
1. Toplumsal ve Eğitimsel Kalkınmanın Ekonomik Koşulları	77
2. Köy Öğretmenlerinin Eğitimi	86
IV. DEVRİM VE KÖY SORUNU	95
1. Ulusal Değerler Tartışması	95
2. Aydın ve Köylü	98
3. Kemalizmin Devletçilik ve Ulusçuluk Anlayışı	100
4. Halk Eğitimi ve Halkevleri	103
5. Eğitim Alanında Aranılan Çözümler	107
6. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Çalışmaları	109
7. Sonuç	113

KÖY ENSTİTÜLERİ'NİN TEMELİ OLAN DÜŞÜNCELER VE DENEYLER

V. İSMAİL HAKKI TONGUÇ	117
1. Eğitim Politikasının Belirlenmesindeki Zorlukların Analizi	121
2. Amaçların Belirlenmesi	127
3. Toplumsal Değişme Kaldırıcısının Belirlenmesi	147
VI. EĞİTMEN PROJESİ VE DENEYLERİ	153
1. İlköğretim Sorununun Analizi	156
2. Eğitimci Projesi	161
3. Eğitimci Deneyinin Sonuçları	176
4. İki Ayrı Görüş	188
VII. KIZILÇULLU VE ÇİFTLER DENEYLERİ	193
1. İkinci Deney Aşamasının Temeli	195
2. Kızılçullu İle Çiftler Arasındaki Ayrımlar	207
A. Üretimin Rolü	208

B. Mezunların Rolü Konusu	219
C. Programlar ve Programların Uygulanışı	230
D. Kemalizm İlkelerinin Uygulanması	235
a. Yabancı Dil Öğretimi	237
b. Tarih Görüşü	241
c. Laiklik	244
d. Kız ve Erkek Öğrencilerin Eğitimi	247
E. Öğrencilerin Kendi Kendilerini Yönetmesi	
F. Köy-Enstitü İlişkileri	
3. Kızılçullu ve Çifteler Deneylerinin Sona Ermesi	269

KURULUŞ VE HAREKET OLARAK ENSTİTÜLER

VIII. KÖY ENSTİTÜLERİ'NİN KURULUŞU	277
1. Köy Enstitüleri'nin Yasal Temeli:	
3803 Sayılı Yasa	277
2. Köy Enstitüleri'nin Kurulması	279
A. İlk Hazırlık	280
B. Enstitü Yerleri ve Arazisinin Seçilmesi	
Konusu	281
C. Enstitü Müdürleri	284
D. Ödenek Sorunları	286
E. Araç Gereç Sağlanmasında	
Karşılaşılan Zorluklar	287
F. Öğretim Elemanlarının Bulunması	288
G. Teknik Danışma ve Hizmet Konuları	290
H. Öğrencilerin Gelişi	293
I. Savaş Koşulları ve Zorluklarının	
Yarattığı Sorunlar	296
İ. Enstitüler Arası İşbirliği	299
J. Ekonomik ve Mesleksel Ayrışma ile	
Enstitü Yerlerinin İlişkisi	302

3. Köy Enstitüleri'nde Örgütlenme ve İşleyiş	304
A. Programlar	313
B. Enstitülerde Günlük Yaşam ve İş Takvimi	318
C. Spor	322
D. Köy Enstitüleri'nin Etkinliklerini Genişletmeleri	325
4. Yüksek Köy Enstitüsü	329
5. Enstitülerde Kendi Kendini Değerlendirme ve Değişme	335
6. Sonuç	338
IX. TOPLUMSAL BİR HAREKET OLARAK ENSTİTÜLER	339
1. Yeni Toplumsal Değerler	340
A. Devrimcilik	341
B. Halkçılık	342
C. Ulusçuluk	347
D. Laiklik	349
E. Kız Erkek İlişkileri ve Cinsel Ahlak	351
F. Sonuç	356
2. Ulusal Kültürün Yaratılışı	357
A. Köy Enstitüleri ve Halk Kültürü	357
B. Enstitüler ve Çağdaş Türk Kültürü	362
3. Meslekleşme	367
4. Ekonomik Yaşama Etki	369
A. Üretim Üzerine Etki	371
B. Yerel, Ticari ve Dolaylı Etkiler	373
C. Doğrudan Doğruya Ekonomik Etki	374
IX. ENSTİTÜ HAREKETİNİN ULUSAL POLİTİKANIN BİR BÖLÜMÜ OLARAK KURUMLAŞMASI	379
1. Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Yasası'nın Hazırlanması	379

2. Yasa'nın Başlıca Kavram Yenilikleri	383
A. Eğitimin Amacı	383
B. Köy Enstitüleri'nin Yeri ve Rolü	385
C. İlköğretimin Yeri	386
D. Köy Enstitüleri Mezunları	387
E. Köy ve Köylü	388
3. Yasa ve Türkiye'nin Temel Eğitim Sorunları	390
A. Eğitimin Finansman Sorunu	390
B. Yönetim	397
C. Milli Eğitim Bakanlığı	404
4. Yasa'nın Uygulanması	405
A. Geçmişle İlgili Engeller	406
B. 1944'te Yapılan Yeni Atılım	408
C. Yasanın Etkileri ve Yarattığı Akımlar	414

KÖY ENSTİTÜLERİ'NİN YIKILMASI

XI. POLİTİKADA VE EĞİTİMDE ANTİKEMALİST HAREKETLER	431
1. Antikemalist İdeolojiler	432
2. Antikemalist İdeolojilerin Politikaya Sızması	438
3. Eğitim Alanında Antikemalist Görüşler	442
4. Kıskaçın Ağzında	448
5. "Demokrasi" Geliyor	449
6. Enstitülere Saldırı Başlıyor	451
7. Sirer'in Bakanlığı	452
XII. ENSTİTÜLERİN YIKILIŞ EVRELERİ	457
1. "Onarma" İşi Başlıyor	458
2. Öğretim Heyeti	460
3. Parçalama ve Disiplin Politikası	465
4. Yüksek Köy Enstitüsü	469
5. Enstitüler "İslah" Ediliyor	471
6. İlköğretmen Okullarına Doğru	478

XIII. BAŞLANGIÇ NOKTASINA DÖNÜŞ	485
1. Bir “Enstitü” Müsveddesi	485
2. Demokratların Yönetimi ve Enstitüler	489
3. Demokratların Yönetiminde Eğitimin Durumu	493
4. Yine Yabancı Eğitim Uzmanları	495
5. “Hızla İlerleme” Yerine “Hızla Gerileme”	499
6. Beşinci Eğitim Şûrası	505
7. Bir Rapor ve Bir Soru	506
DİZİN	513

ÜÇÜNCÜ BASKI İÇİN SUNUŞ

Bugüne kadar Köy Enstitüleri ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmış ve bu çalışmaların birçoğu da yayınlanmıştır. Bu çalışmaların pek çoğunda görülmüştür ki, ya Köy Enstitüleri tümüyle yerilmektedir ya da Köy Enstitüleri sürecinde yaşanan birtakım aksaklıklar ve zaaf lar görmezden gelinerek enstitüler objektif bir değerlendirmeye tabi tutulmak yerine idealize edilmektedir. Yayınevimizin Fay Kirby'nin *Türkiye'de Köy Enstitüleri* adlı çalışmasını yeniden basma düşüncesi, işte bu gerçekten hareketle söz konusu çalışmanın bu iki çizginin dışına çıkmayı başarabilmiş ender çalışmalardan biri olduğunu görmemizden sonra oluştu. Elinizdeki çalışma birinci elden kaynaklar kullanılarak ve bizzat Köy Enstitüleri ile yapılmış görüşmeler eşliğinde ortaya çıkarılmış, enstitülere objektif bir bakışla yaklaşan ender eserlerden biridir.

Kirby'nin, 1960 yılında Columbia Üniversitesi'ne doktora tezi olarak sunduğu "The Village Institute Movement of Turkey: An Educational Mobilization for Social Change" özgün başlıklı tezi, yazarın 1951-1954 yılları arasında Türkiye'de Köy Enstitüleri'nde yaptığı çalışmaların ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Kitap, Türkiye'de ilk kez 1962'de İmece Yayınları, ardından 2000'de Güldiken Yayınları tarafından basılmıştır. Çalışmanın İngilizceden çevirisini Niyazi Berkes yapmıştır. 1962 ve 2000 yılı basımlarında kitabı sadeleştirerek yayına Engin Tonguç hazırlamıştır. Yayınevimiz, Engin Tonguç ile yaptığı görüşmelerden sonra *Türkiye'de Köy Enstitüleri* adlı bu çalışmanın üçüncü baskısını yapmaya karar vermiştir. Bu

kıymetli eseri yayınevimiz aracılığıyla yeniden okuyucusuyla buluşturma imkânı sunduğu için Sayın Engin Tonguç'a çok teşekkür ederiz.

Çalışmanın 2000 yılı baskısına büyük oranda sadık kalınmıştır. Yalnızca bugün artık kullanılmayan bazı öz Türkçe sözcükler değiştirilerek yerine eş anlamlı sözcükler konulmuş ve bazı cümleler düzeltilmiştir. Çalışmanın 2000 yılı baskısında Fay Kirby ve Engin Tonguç'un bazı notları bulunmaktadır. Yayınevimiz kendi dipnotlarını bu notlardan Tarihçi Kitabevi (T.K.) kısaltmasıyla ayırmıştır. Yazarın yaptığı bazı alıntılar eski Türkçe ağırlıklıdır. Bu alıntıların okuyucu için daha anlaşılır olması amacıyla 40. ve 41. sayfalarındaki iki uzun alıntı Sayın Cahit Kayra tarafından sadeleştirilmiştir. Katkılarından dolayı bir kez daha teşekkür ederiz.

Köy Enstitüleri, ülkemizin temel sorunlarından biri olan eğitim sorununu çözmek amacıyla 1940-1954 yılları arasında hayata geçirilmiş bir büyük projeydi. Elinizdeki çalışmanın, günümüzde hâlâ sürmekte olan eğitim sorununa yönelik olarak üretilecek çözümlere ufak da olsa bir katkı sunması dileğiyle...

Necip Azakoğlu

BÖLÜM I

TÜRKİYE'DE EĞİTİM SORUNUNUN BAŞLANGIÇLARI

1. Tanzimat

Türk eğitim tarihini yazanlar, belki de Batı'daki meslektaşlarının örneğine uyarak, geçmişteki boşa gitmiş kararları romantikleştirirken bazı gerçek başarıları gözden kaçırmışlardır. Bunun en iyi örneğini II. Mahmut zamanındaki çağdaş Türk eğitim tarihinin ilk önemli olayında görürüz. Bu dönem, Türk evrimi deneyimlerinin günümüzün "gelişmesi gecikmiş" ülkelerindekilerden değişik olmaya başladığı günlerdir. II. Mahmut, reformlarına başladığı tarihten önceki yıllarda ilköğretimi zorunlu yapan bir karar çıkarmıştır. Eğitim tarihçileri buna her zaman önemli bir olay olarak değinirler. Oysa, bu kararın uygulanma olanağı olmadığı gibi, o zaman böyle bir sav da ileri sürülmemiştir. Gerçekte, II. Mahmut döneminde bundan çok daha önemli bir olay vardır ki, Türk eğitim tarihini yazanlar bundan hiç söz etmezler. Bu olay Türk eğitiminin gelişmesinde ilköğretimin zorunlu olduğunu açıklayıp da onu uygulamamak gibi boşuna bir çabadan çok daha önemlidir. Ayrıca, bu olayın çalışmamızın konusuyla yakın ilgisi vardır ve konumuzun Türkiye tarihindeki ilk örneğini oluşturur.

27 Mayıs Devrimi'nin bir kez daha gösterdiği gibi, Türkiye'de ordu (Almanya, İngiltere, Fransa gibi çağdaş Batı ülkelerindekinin tersine) tutucu bir öge değildir. Türkiye'de ordunun Türk eğitiminin gelişmesinde her zaman ilerici bir

rol oynaması geleneğinin kurulmasının onuru II. Mahmut'un ve onun yetiştirdiği genç subaylarıdır. Mısır'da reformlar yapan Mehmet Ali örneğine ve Avrupalı danışmanlarının öğütlerine aykırı olarak II. Mahmut, ordu reformuna askeri okullar kurmakla, oraya geçmişin dinsel ve siyasal gelenekleriyle yetişmiş, denenmemiş delikanlıları alıp okutmakla başlamadı. Tersine, yaşam deneyimlerinden geçmiş, olgunlaşmış kişileri subay yapma yöntemini benimsedi. Daha eskiden Osmanlı hükümdarlarının başarı ile uyguladıkları ve İkinci Dünya Savaşı'nın zorunluluklarıyla çağdaş Batı ülkelerinin de başvurdukları bir yöntemi kabul etti. Bugün neredeyse "çağdaş" bir belit¹ (aksiyom) durumuna gelen bu ilkeyi psikolojik açıdan şöyle açıklayabiliriz: İstenilen eğitimi liderlik nitelikleri denenmiş kişilere vermek, belirli bir bilgi, varlık, mevki ve ilinti (mensubiyet) nitelikleri olanlara vermekten daha kolaydır. II. Mahmut, ordusunda bulunan onbaşı ya da çavuşlar ile orduya yeni alınmış erler arasından yetenekleri denenmiş olanları seçerek ordu içinde okutmak, teknik ve mesleksel eğitim vermek yolunu tuttu. Orduda bu şekilde yetiştirilmiş olan gençler çağdaş Türk Ordu geleneğinin öncüleri oldular. Bu örneğe dayanılarak Harp Okulu ve ona hazırlayıcı okullar daha sonra kuruldu.

İlköğretimden meslek öğretimine kadar, tümüyle laik bir öğretim sisteminin Batı dışındaki ilk örneği budur. Ayrıca bu, Türkiye'de hızını ve yönünü halktan alan bir reform gelişiminin ilk çağdaş örneğidir. Böylece Türkiye'de çağdaş ordu geleneği bir seçkinler topluluğuna okul öğretimi ile dışarıdan verilmiş olmadı (örneğin Mısır'da bunun tersi yapıldı ve sonuçları iyi çıkmadı). Türkiye'de ordunun kökleri Türk toplumunda kaldı ve çağdaş bilimsel ve mesleksel değerlere karşı uyanan Türk yaratıcılık yeteneklerine göre şekillendi.

---

1 Meydana çıkma, belli olma, aşikâr olma. (T.K.)

II. Mahmut'un tuttuğu yol, Türkiye'de ordunun ulusal sorunlarda bugüne kadar ilerici bir rol oynamış olmasını açıklamakla kalmaz. Bu yol bugün Türkiye'de hâlâ çözümlenmemiş ilköğretim sorunu ile de yakından ilgilidir. II. Mahmut, ordusunu örneğin Fransızlardan ve Amerikalılardan biraz sonra düzeltirken, pedagogların anlayamadan aşağı gördükleri Lancaster sisteminin de hemen ayırımına vardı. Bu sistem dar anlamıyla, okuma olanakları olmayan halk çocuklarını, daha ileri düzeydeki öğrencileri kalfa öğretmen olarak kullanarak, çok sayıda ve kısa sürede okutma yöntemidir. Ayrıca, bu sistem, parasal kaynağı kıt ve yeteri kadar öğretmenin bulunamadığı halk öğretimi sorununu da çözümlüyordu. Ve sistem, öğretmenin kişisel otoritesi yerine, çağdaş devlet anlayışına uygun olarak, eğitimde yasanın otoritesi düşüncesini de getirdi; geleneksel okulların dışında, günümüzün çağdaş laik ilköğretiminin de ilk kurucusu oldu (Batılı eğitim tarihçileri bu noktayı hep göz ardı etmişlerdir).

Önce İngiltere'de başlayan, sonra Kıta Avrupa'sına ve Yakın Doğu'ya yayılan Lancaster sisteminin, din ve ulus ayırımı gözetmediğini ve sistemin ordusunda uygulanmakta olan yöntemi tamamladığını gören II. Mahmut ve subayları hemen benimsediler ve yalnızca kopya etmekle kalmayıp, çağdaş subay eğitiminin de temeli yaptılar. Bu sistemin orduda uygulanmasıyla çağdaş pedagojinin sorunları ve tekniği ile ilgilenen, hatta bu konularda oldukça bilgisi olan bir aydın topluluğu kısa zamanda gelişti. Ordunun kalfa okullarının (monitorial schools) mezunları, çocuklar arasında da çağdaş laik okulların yayılmasında etkin bir rol oynamaya başladılar. Türk eğitim tarihinin bu yönü bugün Türkiye'de unutulmuştur ama gerçek şudur ki, daha 1830'larda Amerika, Fransa, İngiltere ve İskandinav ülkelerinde genel eğitimin temelini oluşturan okul modeli Türkiye'de, özellikle subaylar tarafından kurulmuştu.

BÖLÜM VIII

KÖY ENSTİTÜLERİ'NİN KURULUŞU

Bu bölümün amacı, Köy Enstitüleri'nin kurulmasıyla sonuçlanan çabaların gerçek görünüşleriyle okuyucuya tanıtılmasıdır. Bunların ayrıntıları o kadar çoktur ki, burada yalnızca ana hatlarıyla bir tablo çizeceğiz.

1. Köy Enstitüleri'nin Yasal Temeli: 3803 Sayılı Yasa

Çifteler deneyinden çıkarılan sonuçları kurumsallaştıracak bir yasa tasarısı hazırlamak kolay bir iş değildi. En önemli teknik engellerden birisi, Köy Enstitüsü mezunlarının hizmet şekli sorunuydu. Devlet tarafından okutulan ve zorunlu hizmete bağlı diğer kurumlardan çıkanlar arasında, Köy Enstitüleri mezunları için tasarlanan türden hizmet nitelikleri olan başka bir örnek yoktu. O günün koşullarına göre, Köy Enstitüleri çıkışlıların maaşlı memur sayılmamaları yeni bir düşünceydi ve adalete uygun gözüküyordu.

Birçok gecikmeden sonra, 3803 Sayılı Yasa Tasarısı sonunda TBMM'ye geldi ve Mart 1940'ta Komisyon'a verildi, 17 Nisan 1940'ta da Genel Kurul'da tartışılmaya açıldı. Bu tartışmalarda, üyelerin tasarının hangi hükümleriyle ilgilendiklerine bakarak, Çifteler deneyinden çıkan sonuçları anlamaktan ne denli uzak oldukları konusunda bir izlenim edinebiliriz.

Önemli birçok noktaya ilgi gösterilmediği halde, Bütçe Komisyonu'nda yapılan tek değişiklik, Köy Enstitüsü'nde çalıştırılacaklar konusunda oldu. Tasarıda bunlar sıralanır-

ken Köy Enstitüsü mezunları ile başlanıyor ve genel olarak Köy Enstitüleri'nde teknik derslere önem verilmiş olduğundan, bunlar ilk sırayı alıyorlardı. Başka bir deyişle, mezunların şekil olarak kökenlerine değil, pratik deneyimli olup olmalarına önem verilmişti. Komisyon ise, geleneksel hiyerarşi anlayışına uygun olarak sırayı değiştirdi ve en başa üniversite ve yüksek okul çıkışlıları, en sona da teknik niteliği olanları koydu.

En yoğun tartışma "Enstitü" sözcüğü konusunda oldu. Bazıları bunun yabancı bir sözcük olduğunu, bazıları da bir "okul"a uygulanamayacağını söyleyerek eleştirilerini yaptılar. Bir üye de "Enstitü" yerine "Enistitü" denmesi için uzun uzun direndi. General Kâzım Karabekir ile Dr. Osman Şevki Uludağ tasarıdan yana konuşarak, Köy Enstitüleri'nin köy gençliğini askerliğe hazırlayacağını ve Türkiye savaşa girerse, Köy Enstitüleri'nin ülkeye yiyecek sağlayacağını söylediler. Karabekir, Köy Enstitüleri'nin işsiz kalanların barınmalarına da yarayacağı görüşündeydi. Uludağ ise kendi seçim bölgesinde bir Köy Enstitüsü açılmasını istiyordu (onun baskıları sonucu İvriz Köy Enstitüsü zamansız açılmış, bu nedenle karşılaşılan zorluklar ölçüsüzce eleştirilmiştir). Dikkate değer bir nokta, birçok milletvekilinin Köy Enstitüleri'nin yalnızca köy çocuklarına açık olmasını istememeleridir. Bu düşüncedeki bir grubun başında Karabekir vardı. Onlara göre, yalnızca köy çocuklarını almakla, dil ve askerlik bakımlarından değişik kuşaklar yetiştirilmiş olacaktı!

Tasarıda ve gerekçesinde şeklen yasal bir düzenlemeyle açıklanırlarsa güçlü karşı çıkışlara uğrayacak görüşler vardı. Örneğin, birçok milletvekiline göre köylere ilkokul öğretmenlerinden önce, okullarını bitiremeyenler verilmeliydi. Tasarıda böyle bir ayırım yoktu. Yasa ve gerekçede, başka hiçbir kişinin "öğretmen" olamayacağı özel olarak açıklanıyordu. Yasada erkek ve kadın arasında da bir ayırım yapılmıyor; gerekçede karma eğitim kabul ediliyordu. Ka-

rabekir ve birçok milletvekili bunun kabulünden yana olamazlardı. Hükümet tasarının bir bütün olarak görüşülmesinde direnerek, zaten bir uzlaşma ürünü olan tasarının bütünlüğünü kurtarabildi. Yasa, tek bir oturumda 278 oyla, oybirliği ile kabul edildi. 148 üye gelmemiştir ya da oy kullanmadı. Sonraki olaylar bakımından Celal Bayar, Adnan Menderes ve Fuat Köprülü'nün de oy vermeyenler arasında olduklarını belirtelim.

Yasa, 1940-1943 yılları arasında 14 Köy Enstitüsü kurulmasını öngörüyordu. Kızılçullu ve Çifteler'den başka Gölköy Köy Enstitüsü de vardı. Dördüncü enstitü Trakya'da açılmış ise de bazı arazi sorunları ve bir Alman saldırısı tehlikesi karşısında bir süre yerine yerleşemedi. 1937'den beri bir eğitim kursu yeri olan Cılavuz, yapıları olduğundan, kuzeydoğu bölgesi için Köy Enstitüsü yeri olarak seçilmişti. Adana Haruniye'de de eski bir Alman misyoner hastanesinin yapıları kullanılarak bir Köy Enstitüsü kurulacaktı. Başka üç Köy Enstitüsü daha Eğitim Kursu açılmış yerlerde ya da buraların yakınlıklarında, elverişli arazi bulununca kurulacaktı. Bunlar Beşikdüzü, Gönen ve Akçadağ oldular. Geri kalanlarsa tümüyle yeni yapılacaktı. Yerleri geçici olarak belirlenmişti.

2. Köy Enstitüleri'nin Kurulması

1940'ta dünyanın büyük bir bölümü savaşa tutuşmuşken, Türkiye'de eğitim yoluyla geriliğe karşı açılacak bir savaş için "ilköğretim seferberliğinin hazırlıkları" yapılıyordu. Türkiye'nin liderleri barış içinde yürütülecek böyle bir "Otuz Yıl Savaşı"nın çağdaş Türkiye'yi uygarlık amaçlarına ulaştırmasını istiyorlardı. Köy Enstitüsü hareketi, işte bu barışçı savaşın ağırlık merkezi olacaktı.

Bu savaşın kaleleri olan Köy Enstitüleri yapılarının yapılması, kurumlaşmaları konularında aşağıda yapacağımız açıklamalar tüm ayrıntıları kapsamaktan, tüm olayları kronolojik

D İ Z İ N

- II. Abdülhamit gericiği, 32, 45.
II. Mahmut, 27-31, 72, 79, 357, 481.
1960 Eğitim Raporu, 34.
2. Maarif Şûrası, 237, 273, 446.
27 Mayıs Devrimi, 27, 340, 413.
4 H Club, 82.
5 K Projesi, 110.
5. Eğitim Şûrası 505, 506.
6-7 Eylül Olayları, 62.
- A**
- ABD, 448-450, 463, 494.
Abdullah Cevdet, 33.
ABECE, 61.
Adalet Bakanlığı, 386.
Adana, 279, 366, 413, 423
Adapazarı, 348, 374.
Adem-i merkeziyet (Yerinden yönetim), 42, 58, 61.
Adliye Bakanlığı, 46.
Afrika, 90, 149.
Ahmet Vefik Paşa, 435.
Akagündüz, 185.
Akçadağ Köy Enstitüsü, 279, 290, 291, 300, 316, 318, 328, 336-338, 341, 363, 365, 374.
Akçura, Yusuf, 97.
Akdeniz, 282.
Akkay, Sıtkı, 282.
Akpınar, 347.
Aksu Köy Enstitüsü, 181, 282, 283, 289, 300, 321.
Alevi, 245, - halk, 246.
Allen, William, 96.
Alman, - eğitimi, 73, - genç-liği, 102, 445, - lar, 61, 241, - okul kitapları, 61, - orduları, 44, 297, - Rus Antlaşması, 447, - saldırı-sı, 279, - sistemi, 136, - tarihçiliği, 241.
Almanca, 135.

TÜRKİYE'DE KÖY ENSTİTÜLERİ

- Almanya, 27, 54, 65, 75, 83, 128, 135, 137, 139, 143, 144, 168, 432, 434, 435, 442- 444, 447.
- Amerika, 29, 31, 39, 54, 57, 59, 63-65, 70, 71, 77, 78, 92, 107-110, 128, 139, 143, 145, 157, 218, 236, 241, 252, - Birleşik Devletleri, 43, 55, 56, 59, 82, 84, 235, 332, 495, - sosyologları, 143, - lı, 63, 64, 130, 422, - lılar, 29, 59, 60, 241, - lı eğitim uzmanları, 508, - lı okuyucu, 62, - lı öğretmenler, 96, - lı uzmanlar, 201, 507, - lı yazar, 51.
- Amerikan, - askeri makamları, 184, - çiftçileri, 143, - eğitim kurumları, 324, - eğitim sistemi, 71, - eğitim uzmanları, 495, - eğitimi, 70, 73, 78, - ekonomisi, 85, - etkisi, 316, - filmleri, 498, - gençliği, 85, - Koleji, 198, 203, - Kurulu, 61, 112, - meslek basını, 62, - mezhep kolejleri, 198, - öğretmenleri, 55, - politikası, 33, - toplumu, 34, 143, -Türk işbirliği, 62, - Uzmanlar Kurulu, 60, - vergi siste-mi, 162, - yardım kuruluşları, 495, yöntemi, 260, -cılık, 108.
- Anadolu, 47, 52, 86, 199, 244, 249, 347, 431, - köyleri, 126, -cu, 101, 440, 244, 449, 441, 442, -cu Köy Enstitüsü, 438, -cu kültür, 243, -culuk, 75, 154, 310, 335, 437-439, 447, 448, 462, 464, 472.
- Anglosakson, 44, 60, 236, 240, 259, 324, - eğitimi, 35, - toplumu, 33.
- Ankara, 53, 71, 135, 158, 175, 179, 181, 183, 185, 205, 299, 329, 424, 441, 452, 474, 479, - Halkevi, 90, 104, - Radyosu, 60, - Üniversitesi, 330, - Yapı Sanat Enstitüsü, 178.
- Antalya, 282, 409, 422.
- Antikemalist, 340, 431, 432, 438, 441, 442, 453, - eğitim, 446.
- Antikemalizm, 433, 439.
- Antikomünizm, 433.
- Antisemitizm, 433, 434, 436.
- Arap, 434, - nasyonalisti, 34, - ülkeleri, 92.
- Ardahan, 449.
- Ankan, Saffet, 67, 113, 120, 153-155, 191, 198, 203, 204, 208, 444.
- Âri, 102, 434.
- Arifiye Köy Enstitüsü, 300, 321, 347, 365, 374.
- Arman, Hürrem, 284.
- Asya, 31, 149.
- Âşık Veysel, 360.
- Atatürk, 31, 87, 93, 96, 97, 99, 101, 103, 111, 112, 151, 154, 155, 186, 240, 242, 243, 248, 258, 351, 357, 433, 435, 437, 443, 471, - devrimleri, 74, 118, 119, 153, 156, 450.
- Atsız, Nihal, 340, 432.

- Avrupa, 31, 37, 50, 54, 59, 65, 106, 140, 143-145, 244, 252, 447, 493, 494, 508, - diplomatları, 30, - edebiyatı, 105, - tarihi, 243, -lı, 122, 422, 433, -lı danışmanlar, 28.
- Aydemir, Şevket Süreyya, 86, 87, 99.
- Az gelişmiş ülkeler, 51.
- B**
- Baltacıoğlu, İsmail Hakkı, 32, 37-40, 64, 71, 73-75, 114, 122, 128, 130, 131, 134, 160, 185, 196, 211, 4 6 5 .
- Banguoğlu, Hasan Tahsin, 485, 486, 489, 492.
- Bartok, Bela, 357.
- Başman, Avni, 364, 489.
- Batu, 27, 30, 31, 33, 38-40, 45, 54, 55, 58, 60, 66, 73, 74, 78, 79, 81-83, 102, 118, 123, 127, 138, 142, 144, 146, 158, 167, 183, 196, 248, 292, 353, 361, 424, 449 - demokrasisi, 240, 448, - deney okulları, 93, - dili, 238, - düşmanlığı, 97, - eğitim düşüncesi, 39, eğitim siste-mi, 35, 75, 113, 236, eğitimcileri, 129, 131, 146, - eğitimi, 38, 72, 73, 151, - emperyalizmi, 73, - endüstrisi, 57, - kapitalist ekonomisi, 38, - Mektepçileri, 39, - müziği, 357, 359, -ortaöğretimi, 242, - öğrenim kurumları, 236, - pedagoğları, 75, - pedagoji terimleri, 38, - pedagojisi, 206, - progressif eğitim, 194, - tarihi, 244, - toplumlari, 40, 125, 140, 236, 292, 38, - ulusçuluğu, 97, - uygarlığı, 32, 33, 140, 151, 195, 199, 236, 239, - ülkeleri, 135, 167, - yazarları, 105, 131, 357, - yöntemleri, 252, -cı, 32-34, 36-37, 45, 55, 59, 64, 100, 117, 438, -cı aydınlar, 98, -cı eğitimciler, 49, -cı pedagoğlar, 49, -lı çocuk, 126, -lı eğitim tarihçileri, 29, -lı eğitim uzmanları, 49, 65, -lı eğitimciler, 47, 495, -lı kadınlar, 248, 257, -lı öğrenciler, 123, 126, 184, -lı öğretmenler, 123, -lı uzman, 33, -lı yazarlar, 36, 97, 351, -lılar, 35, 122.
- Batılılaşma, 45, 49, 57.
- Bayar, Celal, 111, 279, 451.
- Bayındırlık Bakanlığı, 45, 387, 411.
- Baykurt, Fakir, 362.
- Benderlioğlu, Mehmet Atıf, 508.
- Bergama Halkevi, 105.
- Beşikdüzü Köy Enstitüsü, 279, 281, 284, 288, 300, 302, 374, 375, 423, 491, 501, 504.
- Beyaz Zambaklar Memleketi, 477.
- 1960 Eğitim Raporu, 34.
- Bingöl, 365.
- Birinci Dünya Savaşı, 37, 60, 443.

TÜRKİYE'DE KÖY ENSTİTÜLERİ

- Birleşmiş Milletler, 144, 157.
Bizim Ev, 413.
Bizim Köy, 186.
Boğaziçi, 464.
Bölge Okulları, 107, 108.
Brezilya, 206.
Bulgar ulusu, 150.
Bulgaristan, 434.
Buyse, Omar, 59-61.
Büyük Britanya, 35.
Büyük İskender, 242.
- C**
- Cahun, Leon, 435.
Carthy, Mac, 450.
Cemaat, 30.
Cengiz Han, 242.
CHP, 66, 68, 84, 89, 98, 100, 101, 103, 106, 148, 154, 203, 273, 351, 418, 425, 426, 436, 437-442, 444, 446, 448, 450-452, 454, 455, 459, 471, 483, 489, 493.
Cılavuz Köy Enstitüsü, 279, 281, 300, 304, 346, 376, 419, 477, 479, 492, 493.
Cinsellik, 247, 252, 353, 354.
Civilian Conservation Corps, 85.
Clark, Harold F., 78.
Colombia Üniversitesi, 63, - Eğitim Bölümü, 62, - Teachers College (Öğretmen Okulu), 70, 71, - Uluslararası Eğitim Enstitüsü Yıllığı, 64.
Cumhuriyet, 32, 47, 49, 50, 52-55, 64, 65, 69, 70, 74, 77-79, 99, 101, 111, 112, 135, 142, 168, 199, 358, 382, 397, 509, - aydını, 339, - dönemi, 37, 41, 90, 159, 465.
Cumhuriyet, 511.
- Ç**
- Çanakkale, 344, 419.
Çarlık Rusya'sı aydınları, 105.
Çerkeş köyleri, 361.
Çifteler, 193-195, 199, 200, 202, 205-208, 210, 212, 214-227, 229, 230, 234-246, 250-269, 277, 279, 280, 299, 300, 302, 314, 315, 319, 321, 322, 329, 330, 333, 350, 356, 376, 377, 406, 407, 425, 426, 469, 471, - Çiftliği, 203, - Eğitim Kursu ve Okulu, 226, - İlkokulu, 169, - Köy Enstitüsü, 92, 178, 212.
Çin Cumhuriyeti, 55, 149.
Çocuk Islah Evleri, 339.
Çukurova, 200.
- D**
- Dalkavuklar Gecesi, 435.
Danimarka, 81.
Demokrat Batıcılar, 45.
Demokrat Parti, 66, 89, 169, 413, 418, 426, 451, 452, 455, 489, 491.
Demolins, 33.
Denizli, 92, 93.

- Detroit, 63.
 Devis, Lumney, 435.
 Devlet Çiftliği, 282, 283, 291.
 Devlet Demir ve Deniz Yolları, 396.
 Devlet üniversiteleri, 78.
 Devletçilik, 78, 79, 83-85, 102, 137, 165.
 Devrimcilik, 242, 341.
 Dewey, John, 37, 38, 54-64, 68, 70, 72, 77, 90, 139, 144, 157, 180, 200, 212, 220, 404.
 Dicle, 322, 501.
 Diktatörlük rejimleri, 244.
 Dil Devrimi, 450.
 Dirik, Kâzım, 69, 199.
 Diyarbakır, 504.
 Doğu, 33, - dünyası, 143, - illeri, 251, 361, -lu insan-lar, 62, -lu öğrenciler, 123, -lu uluslar, 33.
 Duru, Kâzım Nami, 249.
 Düşünce özgürlüğü, 238.
 Düyun-u Umumiye borçları, 51.
 Düziçi Köy Enstitüsü, 345, 347, 360, 373, 501.
- E**
- Edirne, 375, 409, 422, 423.
 Efes, 199.
 Efruz Bey, 233.
 Eğitim, - Bakanlığı, 30, 51, 65, 67-69, 83, 110, 196. - bütçeleri, 43, 45,50, - politikaları, 45, 121, - soru-nu, 213, - yasaları, 53, Yurdu, 196, 201, 224.
 Eğitimci, - Deneyi, 77, 117, 120, 158, 166, 168, 169-171, 176, 179, 182, 184-186, 189, 190, 197, 314, 315, 358, - kursları, 179, 183-185, 187, 188, 193, 279, 391, - okulları, 174, - Projesi, 87, 111, 153, 161-165.
 Einstein, 121.
 Ekonomik rasyonalizm, 35.
 Elazığ, 336.
 Elişleri ve Sanat Bölümü, 130.
 Emekli Sandığı, 393.
 Emrullah Efendi, 32, 41, 43, 161, 511.
 Endonezya, 92, 100.
 Endüstri Devrimi, 138.
 Erkmén, Muhlis, 83, 110, 165.
 Ermenilik, 434.
 Ernis Köy Enstitüsü, 486-488.
 Ersoy, Talât, 181, 282.
 Eskişehir, 201, 423, 425, 426, 518
 Ethem Nejat, 47, 90.
 Ev kadını, 476.
- F**
- Falke (Albay), 83.
 Faşizm, 432.
 Feminizm, 59, 353.
 Fenike, 242, -liler, 243.
 Finler, 61.
 Şorida Üniversitesi, 497.
 Ford firması, 175, - Vakfı, 507, 508.
 Fransa, 27, 29.
 Fransız, - uzmanları, 508, - eğitimi, 35, 73, -lar, 29, 33, 240, 241, 241.
 Fransızca, 32.

TÜRKİYE'DE KÖY ENSTİTÜLERİ

- Freudizm, 353, 456.
Gal eğitimi, 35.
Galatasaray Lisesi, 187.
Gandi, Mahatma, 35, 84.
Gazi Eğitim Enstitüsü, 70-74, 113, 122, 130, 200, 205, 232, 257, 330, 461, 470, - Eğitim Bölümü, 136, - Pedagoji Bölümü, 72, 73, 75, - Sanat Bölümü, 129.
- G**
- Gaziantep, 361.
Gedikoğlu, Şevket, 202, 203.
Germenler, 434.
Gestapo, 444.
Gezici Sanat kursu, 178.
Gökçalp, Ziya, 32-37, 49, 55, 73, 97, 249, 250, 362, 434.
Gölköy Köy Enstitüsü, 279, 312, 461.
Gönen Köy Enstitüsü, 279, 312, 321, 373, 376.
Grek, 434.
Gülen, Hidayet, 360.
Gündüzalp, Fuat, 74, 114, 130, 135-137, 205.
Güneş Dil Teorisi, 96.
Güney Amerika, 149.
Güneydoğu bölgesi, 171.
- H**
- Halk eğitimi, 103.
Halkçılık, 235, 237, 241, 342, 344.
Halkevleri, 81, 90, 103, 104, 105-107, 151, 322, 323, 339, 357, 439, 489, - hareketi, 104.
Harbiye Nezareti, 45.
Harf, - Devrimi, 60, 67, 81, 450, - reformu, 31, 87.
Harp Okulu, 28.
Haruniye, 279.
Hasan Çakı Efe, 360.
Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü, 217, 229, 230, 234, 299-301, 310, 319, 327, 329, 360, 370, 373, 468, 490, 500.
Hatipoğlu, Şevket Raşit, 111, 415, 416.
Helen, 242, 243.
Hıristiyan, 96, 97, 242, - din adamları, 30, - din kitap-ları, 158, - olmayan ulus-lar, 62, - lar, 243, 435.
Hilafet, 32, 49, 57.
Hindistan, 92, 94, 149, 170, 175, 196, 206.
Hint, - köylü yaşamı, 84, -liler, 35.
Hititler, 244.
Hitler, 432, 443, -izm, 434, 435.
Hususi Tedris Usulleri, 74.
- I**
- İrkçı, 235, 242, 436, 437, 441, 447, 448, 455, -lar, 434, 440, 449, -lık, 154, 432-435.
- İ**
- İç Anadolu, 52.
İçişleri Bakanlığı, 45, 46, 175, 386, 484.

- İçtimai Mektep, 37, 71, 196.
- İkinci Dünya Savaşı, 28, 54, 75, 85, 106, 143, 150, 166, 170, 294, 295, 377, 423, 431, 435, 437, 448, 493.
- İktisadi Devlet Kuruluşları, 391.
- İl Disiplin Kurulu, 399.
- İlçe Köy Öğretmenleri ve Eğitimcileri Disiplin Kurulu, 403.
- İleri, Tevfik, 477, 489-491, 507.
- İlk, Orta ve Muallim Mekteplerinde Resim, Elişi ve Sanat Terbiyesi (1930), 121, 215.
- İlkokul, 324, 485, - öğretmenleri, 53, 187, 224, 393, 401.
- İlköğretim, 27, 30, 53, 72, 156, 161, 168, 181, 193, 194, 200, 201, 203, 204, 220, 253, 331, 386, 388, 407, 414, 461, - Genel Müdürlüğü, 104, - Müfettişliği, 400, - okulları, 215, - sorunu, 29, - Yasa Taslağı, 44.
- İlköğretmen Okulları, 168, 489, 490, 496.
- İnan, Rauf, 92, 207, 214-217, 233, 237, 319.
- İngiliz, 84, - eğitim kurumları, 324, - eğitimi, 35, - halk dili, 124, - politikası, 33, -ler, 241, 315.
- İngilizce, 32, 37, 137, 145, 238, 333, 435.
- İngiltere, 27, 29, 252, 410.
- İnönü, İsmet, 93, 111, 156, 414, 417, 418, 420, 422, 428, 436, 438-440, 452.
- İran, 291.
- İrlanda eğitimi, 35.
- İskandinav, - ülkeleri, 29, 81, -yahlılar, 241.
- İskoç eğitimi, 35.
- İslam, - eğitimi, 73, - gelenekleri, 49, - kalıntıları, 133, - Ortodoksluğu, 245, - toplumu, 350, - uygarlığı, 159, - ülküleri, 248, - cılar, 33, 35, 52, 59, -cılık, 243, 244, 247.
- İslamiyet, 237.
- İspanyol şatosu, 118.
- İstanbul, 43, 47, 53, 62, 71, 74, 109, 126, 243, 253, 349, 351, 363, 366, 374-376, 419, 434, 437, 474, - basını, 324, 365, - Üniver-sitesi, 432.
- İsveç, - jimnastiği, 361, -liler, 240.
- İş ve Meslek Terbiyesi, 84, 137, 144, 145, 148, 150, 160, 161, 184, 193, 195, 228.
- İş-Okuma programları, 224.
- İtilaf işgali, 52.
- İvriz Köy Enstitüsü, 278, 322, 377.
- İyonlar, 243.
- İyonya, 242.
- İzmir, 43, 198, 209, 250, 262, 263, 434.
- İzmit, 374.
- J**
- Japonya, 143, 508, 510.
- Jefferson, 244.

TÜRKİYE'DE KÖY ENSTİTÜLERİ

K

- Kadın, - sorunu, 59, -lık, 247.
- Kadro, 83.
- Kadrocular, 83, 84, 133, 140, 148.
- Kalfa okulları (monitorial schools), 29.
- Kalfa Usulü (Monitorial System), 224.
- Kanad, Halil Fikret, 113, 114, 131, 135-137, 155, 191, 197, 198, 200-205, 207-210, 212, 219, 220, 231, 237, 238, 239, 243, 244, 248, 257, 261, 272, 325, 337, 381, 442-446, 453, 458, 460, 464, 478, 481.
- Kanada, 494.
- Kanatlı Utku, 364.
- Kansu, Nafi Atuf, 154.
- Karabekir, Kâzım, 176, 177, 278, 279.
- Karadeniz, 200, 375, 434.
- Karaosmanoğlu, Yakup
- Kadri, 89.
- Kars, 372, 409, 410, 421, 422, 449, 504.
- Kayseri Öğretmen Okulu, 232.
- Kemalist, 84, 247, 443, 450, 453, 483, - devrim, 73, 154, 223, 250, 339, 349, 350, 382, 439, 471, - eğitim, 186, 446, 458, - görüş, 77, 59, 508, - ideoloji, 172, - ilkeler, 259, - Köy Enstitüsü, 438, - laiklik, 245, - reformlar, 249, -rejim, 52, 95, 141- 143, 171, 247, - Türkiye, 193, 264, -ulusçuluk, 433, 447.
- Kemalizm, 66, 73, 75, 79, 86, 97, 100-102, 106, 107, 179, 198, 202, 239, 241, 243, 244, 273, 310, 340, 356, 358, 390, 412, 413, 418, 431, 432, 434, 436, 441, 448, 449, 451, 462, 492, - ideolojisi, 83, - il-keleri, 64, 74, 97194, 207, 261.
- Kemmerer, - Raporu, 502, - Uzmanlar Kurulu, 89.
- Kepirtepe Köy Enstitüsü, 299, 300, 321, 366, 375, 376, 423, 480, 492, 501.
- Kerschensteiner, 37, 54, 73, 76, 132, 134-140, 145-147, 212.
- Kıta Avrupa, 29.
- Kız Köy Enstitüsü, 490, 491, 503, 504.
- Kızılay, 348.
- Kızılçullu Köy Enstitüsü, 92, 180, 191, 193-195, 198, 199, 201, 202-206, 211, 212, 215, 217, 219, 221, 222, 230, 231-234, 236, 237, 242, 243, 245, 249, 250, 259-263, 266, 268, 269, 272, 279, 280, 300, 302, 315, 321, 323, 327, 329, 330, 333, 338, 360, 361, 371, 406, 407, 441, 462, 471, 490, 491, 498.
- Kindergarten (çocuk bahçesi), 125.
- Komünist, 98, 449, 450, -ler, 443, -lik, 455, 461, 464, 4 6 8 .
- Komünizm, 106, 431, 433, 436, 437, 441, 447, 454.

- Konservatuvar, 339, 357, 359.
 Konukevi, 266, 268.
 Konya, 377.
 Kooperatif, 81, 387, - Yasası, 389.
 Kölelikten Kurtuluş, 477.
 Köni, Yunus Kâzım, 459, 460, 466, 470, 486- 489.
 Köprülü, Fuat, 61, 97, 279.
 Köy, - anası, 476, - camileri, 247, - çocukları, 117, 184, 195, 196, 254, 278, - Eğitimi Konferansı, 465, -eğitimi, 57, 86, 107-109, 113, 188, 198, 205, 233, 383, 384, 392, 397, 420, - gençleri, 254, 385, - halkı, 384, 396, idealistleri, 262, - ilkokul öğretmeni, 233, - ilkokul programı, 480, - İlköğretmen Okulu, 371, - İşleri Komisyonu, 109, - kadını, 142, 249, 251, - kalkınması, 385, - Kanunu, 148, 228, 262, 344, 388, 389, 390, 395, 418, - koşulları, 413, - Odaları, 103, - Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Yasası, 412, - okulları, 325, 379, 387, 388, 394, 411, 499, - Öğretmen Okulları, 74, 89, 91, 92, 108, 130, 150, 191, 195-198, 201, 202-204, 206, 207, 209, 220, 231, 460, 491, - öğretmeni, 85, 88-91, 368, 385- 388, 398, 399, 506, - Rehberleri Mektebi, 82, - sağlığı, 109, - sorunu, 117, 204, 223, - toplumu, 142, 200, 223, 233, 335, 346, 384, 387, 390, 395, - Yüksek Okulları, 82.
 Köy Enstitüleri Dergisi, 333, 335, 423, 456, 477.
 Köy Enstitüleri Kanunu, 204, 222, 228, 229, 269, 280, 287, 293, 330, 380, 381, 406, 483.
 Köy Okullarında Eğitim Tekniği, 93
 Köy Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Sandığı, 394.
 Köycü, 87, 117, 184, 232, 113, 335, 344, - öğretmenler, 197, -lük, 34, 84, 90, 103, 105, 106, 154, 187, 204, 438, -lük Cemi-yeti, 103, -lük düşüncesi, 151.
 Köymen, Nusret, 82, 114.
 Kudret, 455.
 Kuran, 246.
 Kurdoğlu, Faik, 111.
 Kurtuluş Savaşı, 251, 437.
 Kurtuluş, Fahri, 450.
 Kurun, 203, 204, 444.
 Kuzey Amerika, 260.
 Kühne, 54, 57, 58, 60, 61, 217.
 Kültür Misyonları, 224.
 Kütahya, 170.
- L**
- Ladik, 360.
 Laik, - eğitim, 140, 455, - öğretim, 81, -leşme, 49, 54, -lik, 28, 37, 242, 244, 245, 247, 349, 350, 485, - leştirme reformu, 95.

TÜRKİYE'DE KÖY ENSTİTÜLERİ

- Lancaster, - kalfa okulları, 41, -
sistemi, 29, - yöntemi, 224.
- Latin Amerikalılar, 240.
- Latin harşeri, 32, 61, 87, -nin kabulü,
60.
- Latince, 334.
- Le Play, 33.
- Lozan Antlaşması, 50.
- M**
- Maarif Eminlikleri, 67, - Ne-zareti,
44, 46, 53, 68.
- Macar ulusu, 150.
- Mahmudiye, 175, 190, 201, 256.
- Makal, Mahmut, 99, 135, 350, 362,
413.
- Malatya, 290, 363.
- Maliye Bakanlığı, 45, 46, 417.
- Maraş, 421.
- Marshall, - Planı, 373, 377, - yardımı,
50, 410.
- Mefkûreci Muallim, 477.
- Mehmet Ali, 28.
- Meksika, 113, 224, - Kültür
Misyonları, 82, 113.
- Mektepci görüş, 150, 187.
- Menderes, 279.
- Merkezcilik, 45.
- Mesleki öğretim, 54, 200.
- Mesleksel, -köy eğitimi, 193, -
yöneltme, 189, 190.
- Meşrutiyet, 30, 32, 40, 41, 45-47, 49,
53, 59, 168, 340, - aydını, 33,
339, bireyciliği, 35, - dönemi,
41, 54, 59, 86, 89, 101, 161,
247, 249, 250, 254, 382.
- Mısır, 28.
- Millet Mektebi, 81, 87, 366.
- Milli ahlak, 248.
- Milli Eğitim Bakanlığı, 49, 53, 58,
60, 61, 66, 72, 78, 80, 81, 83,
84, 86, 87, 88, 89, 92, 94, 96,
100, 102, 103, 107, 109-113,
117, 145, 146, 151, 153, 154,
156, 158, 159, 163, 165, 166,
175, 178, 179, 182, 186, 198,
200, 201, 225, 226, 234, 250,
270-271, 272, 289, 326, 327,
329, 330, 353, 380, 386, 387,
388, 391, 392, 393, 396, 398,
400, 401, 403, 404, 407, 409,
424, 433, 440, 442, 448, 451,
452, 461, 474, 479, 484, 489,
491, 494, 495, 503, 507.
- Milli Eğitim bütçesi, 51, 78.
- Milli Misak, 437.
- Milli Savunma Bakanlığı, 69, 198,
297, 298.
- Milliyet İdeali ve Topyekûn Milli
Terbiye, 135, 422.
- Misyoner, 90, 86.
- Model çiftlikler, 212, 213.
- Monitorial System (Kalfa Usulü),
224.
- Montreux Antlaşması, 449.
- Moskof, 436.
- Moskova, 156, 455, 471.
- Muallim Mektepleri, 89, 315.
- Mustafa Celadettin Paşa, 435.
- Mustafa Necati, 67- 69, 74, 91, 93,
94.

Mülkiye (Siyasal Bilgiler), 45.

Mürebbinin Ruhu ve Mual-lim
Yetiştirme Meselesi, 134,
135, 136.

Müslüman, 30, 246, 433, 435, -
uluslar, 434.

N

Namık Kemal, 364.

Napolyon, 242.

Nasyonal, - Sosyalist, 248, -
Sosyalizm, 75, 202, 208, 261,
443, 444.

NATO, 198, 491.

Nazi, 436, 437, 443, 448, - askeri
zaferi, 202, - ideolojisi, 435,
- partisi, 444.

New York, 126.

O

Okul, -cular (Mektepçiler), 37,
-culuk, 311, 315.

Ordu, 27, 29, 167, 168, 190, -
reformu, 28.

Orman, - işletmeleri, 396, - Koruma
Yasası, 386, - müdürlükleri,
386, - yönetimi, 416.

Orta Anadolu, 417.

Orta Asya, 433, 509, - Türk tarihi,
242.

Ortaklar Köy Enstitüsü, 338.

Ortaöğretim, 30, 168, 200, 201, 236,
483.

Ortodoks, - finans sistemle-ri, 84, -
Müslümanlık, 350.

Oruç, 246, 247.

Osmanlı, 32, 51, 54, - aydınlanma
dönemi, 86, - başkenti,
47, - Devleti, 43, 45, 141, -
dönemi, 135, - eğitimi, 73,
- gele-nekleri, 49, - görgü
kuralları, 265, - hükümdarları,
28, - imparatorluğu, 30, 36,
44, 46, 47, 49, 50, 52, 53,
67, 79, 140, 150, 151, 349,
434, - İslam uy-garlığı, 95, -
sistemi, 86, - toplumu, 37,
- Türk toplum sistemi, 140,
- ulusçuluğu, 44, - yönetimi,
52, -cılık, 37.

Osmanlıca, 509.

Ö

Öğrenim özgürlüğü, 222.

Öğretmen, - Eğitim Danışmanlığı,
427, - Emekli Sandığı, 393,
- kursları, 109, - okulları, 81,
89, 90, 135, 136, 150, 224,
257, 337, 482, 490, 496-498,
505.

Öner, Kenan, 450, 453, 456, 459,
470.

Öner-Yücel Davası, 455.

Öymen, H. R., 81, 82, 114.

Özmen, Abidin, 112, 151.

P

Pakistan, 92.

Pamukpınar (Ladik) Köy Enstitüsü,
322, 348, 420.

TÜRKİYE'DE KÖY ENSTİTÜLERİ

Pançasıla, 100.
Panslav doktrinler, 102.
Parasız öğrenim, 222.
Parker, Beryl, 113, 201.
Paydos, 366.
Pazarören Köy Enstitüsü, 300, 316,
322, 373, 376, 377, 488.
Pedagoji Bölümü, 113, 130, 135.
Peker, Recep, 153, 451, 454.
Perge, 282.
Pestalozzi, 41, 80, 118, 208, 212, 481.
Pilot Projects Amerikan uzmanları,
92.
Prens Sabahattin, 32, 33, 35, 44.
Prevantoryum, 392.
Progressif, - eğitim akımı, 55, 137-
139, 144, 148, 194, 231, -
eğitimciler, 259, - okul, 37,
239.
Proletarya, 106.
Pulur Köy Enstitüsü, 501.

R

Reform, 31, 36, 54, -cular, 37.
Rejyonalist eğilim, 52.
Resim Elishleri ve Sanat Terbiyesi,
128, 129, 130.
Reşat Nuri, 98.
Reşit Galip, 66, 82, 83, 86, 94, 103,
105-110.
Rodop, Hakkı, 93.
Romantik Türkçüler, 45.
Roosevelt, 78, 84.
Rousseau, 38.
Rumeli, 349, 434.
Rumluk, 434

Rus, - aydınları, 41, -lar, 461.
Rusya, 61, 65, 376, 432.

S

Sabahattin Ali, 106.
Safa, Peyami, 447, 449.
Sağlık, - Bakanlığı, 109, 325, 327,
329, - Kolu, 490, - ve İçtimai
Yardım Sandığı, 400, 402,
410, 411.
Samothrake, 364.
San Fransisko Konferansı, 448, 449.
Sanat okulları, 212.
Sanatoryum, 392.
Sanır, Ferruh, 491.
Sapanca Gölü, 374, 375.
Satı Bey, 32, 34, 47, 92, 465, 510.
Savaştepe Köy Enstitüsü, 282, 297,
300, 302, 344, 360.
Saydam, Refik, 380.
Saygun, Adnan, 359.
Sayıştay, 391.
Sazak, Emin, 425, 426, 451.
Sekiören Köyü, 425.
Selanikli, 434.
Seyhan, 422.
Silivri, 419.
Silone, 105.
Siren, 488.
Sirer, Reşat Şemsettin, 153, 442, 446,
451-453, 457-461, 464-466,
469, 470-472, 474, 480, 483,
485, 492, 495, 499.
Sivas, 365.
Slav, 434.

- Solculuk, 236.
- Sovyet, - kadınları, 352, - Rusya, 70, 144, 448, 449.
- Sovyetler Birliği, 51, 55, 71, 84, 436.
- Sosyal, Emin, 114, 129, 176, 177, 180, 185, 188-191, 194, 195, 199, 202, 203, 205-211, 217, 219-222, 230-232, 235, 237-239, 243-245, 248-250, 257, 261-263, 267-273, 293, 297, 298, 325, 328-330, 338, 381, 407, 441, 445, 446, 452, 454, 455, 458, 460, 464, 472, 478, 481, 509.
- Soyut Akıl, 34, 55, 73.
- Spor 322-325.
- Steinbeck, 105.
- Sudan, 206.
- Sünni, 245, 246, 361.
- Şinasi Tamer, 305.
- T**
- Talim Terbiye Kurulu, 58, 63, 68- 70, 102, 180, 200, 315, 489, 497.
- Tanzimat, 73, 141, 159, 224, - dönemi, 33, 46, 509, - eğitimciliği, 35.
- Tarcan zeybeği, 361.
- Tarım, - Bakanlığı, 81, 83, 109, 110, 162, 163-166, 173, 325, 326, 329, 372, 377, 391, 396, 409, 415-417, 479, 484, - ekonomi-si, 335, - Kongresi, 83, 111, - okulları, 326, - öğretimi, 231.
- Tarih, - Kongresi, 102, - Tezi, 96, 186.
- Tatar köyleri, 259, 356.
- TBMM, 50-52, 66, 67, 74, 92, 154, 201, 224, 257, 273, 277, 281, 283, 286, 406, 418, 424, 451-454, 471, 478, 489.
- Tekben, Şerif, 308, 309, 327, 337.
- Tekirdağ, 422.
- Teknik, - okul, 88, 80, - öğretim, 54, 141, 218, - Üniversite, 412, - ve mesleki öğretim, 54.
- Temel Eğitim Takımları, 224.
- Teşkilat Yasası, 415.
- Tevfik Fikret, 32-34, 37, 187, 364.
- Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) Yasası, 57, 86, 110, 325.
- The Turkish Transformation, 96.
- Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, 173.
- Tonguç, İsmail Hakkı, 38, 47, 61, 76, 84, 99, 112, 117, 118, 119, 121-124, 126-151, 153-161, 164, 166, 171, 172, 175-182, 184, 186, 188- 189, 191, 195, 201, 203, 205, 211, 215, 216, 222, 225, 229, 232, 237, 250, 251, 270, 271, 273, 284, 286-288, 292, 298, 360, 381, 434, 441, 442, 455, 457-461, 465, 466, 481, 487, 510, 511.
- Topyekûn Milli Terbiye, 114.
- Trabzon, 288, 409, 421, 423.
- Trakya, 200, 279, 299, 300, 366, 375, 419.
- Truman Doktrini, 448, 449.
- Turancı, 235, 434, -lar, 102, 433, -lık, 97, 101, 242, 432, 433.

TÜRKİYE'DE KÖY ENSTİTÜLERİ

Tuskegee Enstitüsü, 81, 82.

Türk, - aileleri, 96, - Amerikan işbirliği, 108, - aydınları, 30, 34, 55, 74, 85, 86, 99, 361, 448, - basını, 363, - bütünlüğü, 177, - çeviriciler, 238, - çocukla-rı, 96, - devleti, 96, 141, devrimcileri, 98, - devrimi, 223, 239, 356, 379, 434, 436, - dili, 454, - düşünce tarihi, 59, - düşünce yaşamı, 66, - düşünce-si, 63, - düşünürleri, 57, 340, 351, - eğitim düşüncesi, 32, 82, - eğitim politikası, 331, - eğitim reformu, 77, - eğitim sistemi, 133, - eğitim tarihçileri, 30, - eğitim tarihi, 27, - eğitim uzmanları, 41, - eğitim yaşamı, 66, - eğitim yöneticileri, 96, eğitimciler, 36, 47, 74, 113, 141, 142, 145, 146, - eğitimi, 38, 53, 56, 59, 64, 65, 75, 80, 93, 118, 120, 136, 141, 147, 171, 176, 201, 271-273, 362, 456, 480, 494, 495, 499, 507, 509, - ekonomisi, 218, 287, 500, - ekonomistler, 78, - endüstrisi, 39, - evrimi, 27, 33, 35, 50, 83, 95, 96, 120, 150, 157, 339, 340, 350, 457, 484, - gelenekleri, 243, - grameri, 435, - halkı, 39, 87, 133, - hukuk sistemi, 164, 381, - ırkı, 434, -

kalıntıları, 133, - karşıtı, 433, - köy öğrencileri, 183, köy öğret-meni, 240, - köy toplu-mu, 367, 379, 438, 484, - köyleri, 57, 94, 158, 161, 205, 235, 251, 252, 257, 359, - köylüsü, 86, 91, 92, 99, 141, 157, 228, 244, - köyü, 90, 98, 99, 104, 107, - kriminoloji kayıtları, 171, - kültürü, 34, 49, 362, - maliye sistemi, 287, mesleksel yayınları, 93, - milleti, 480, mimarları, 411, müziği, 357, 359, - Ocakları, 101, okul siste-mi, 34, - okulları, 96, 134, - okuru, 131, 145, 362, - öğrenciler, 40, 55, 63, 64, 73, 97, 123, 126, - öğretmenler, 34, 55, 56, 63, 64, 72, 440, 454, - pedagojisi, 32, 37, 131, - pragmatistleri, 64, - reformcuları, 30, - ruhu, 243, - sanat yaşamı, 186, - siyasal devrimi, 55, - siyasal sistemi, 379, - tarım ekonomisi, 99, - tarım yöntemleri, 213, - tarihi, 63, 244, 299, 339, 446, 471, - yönetim sistemi, 176, 397, - lük, 106, 237, 244.

Türk Dil Kurumu, 362.

Türk-Sovyet Tarafsızlık ve Saldırmazlık Antlaşması, 449.

Türk Tarih Kurumu, 433.

Türk Tarih Tezi, 102, 186, 240, 241, 244, 433.

Türkçe, 61, 63, 131, 137, 185, 235, 238, 240, 305, 319, 333, 334, 509.

Türkçü, 45, 102, 184, 335, - aydınlar, 59, - ulusçuluk, 101, lük, 34, 97, 432.

Türk-İslam, - geçmişi, 246, - yöntemi, 159.

Türkiye Cumhuriyeti, 84, 416.

Türkiye, - eğitimi, 36, - okulları, 38, - Şeker Fabrikaları, 226, -Rusya ilişkileri, 447.

Türkleşmiş Hıristiyanlar, 435.

Türkleştirme, 197.

U

Ulaştırma Bakanlığı, 416.

Uludağ, Osman Şevki, 278.

Ulusal, - akımlar, 52, - devlet, 52, - diller, 240, - eğitim, 36, 49, 236, - ekonomi, 164, - ekonomik bağımsızlık, 83, - ekonomik kalkınma, 85, - ideal, 444, - kalkınma, 147, 148, - kültür, 246, 357, - savaş, 98, - tarih, 454, -cı, 248.

Ulusal Sağlık Örgütü, 410.

Ulusçu, - ideolojiler, 100, -

luk, 52, 97, 219, 233, 237, 241, 341, 347, 433.

UNESCO, 241.

Uygulama Okulu, 337.

Ü

Ülkü, 412.

Üniversite, 78.

V

Vakıfkebir, 302.

Vakıf ilkokulları, 53.

Valilik Köy Öğretmenleri ve Eğitimci Disiplin Kurulu, 403.

Vambery, 435.

Van Gölü, 486, 488, 504.

Vatan, 346, 412, 413.

Viktorya dönemi, 252.

Viyana eğitimi, 73, 508.

W

Washington, Booker T., 244, 477.

Welfare State Sistemi, 164.

Wilson, Lucy L., 61- 63.

Wofford, Kate, 63, 93, 215, 232, 495, 496-498, 501-503.

Y

Yaban, 89, 91, 98-100, 104, 105.

Yabancı, - eğitim uzmanları, 41, - okullar, 96.

Yahudi, 434, 445.

Yakın Doğu, 29.

Yalman, Ahmet Emin, 176, 185, 205, 206, 216, 257, 264, 272, 342, 352, 412, 413, 455

Yapı Sanat Enstitüsü, 178.

Yarım Osman, 185.

Yarının Türkiye'sine Seyahat, 206.

Yasa, İbrahim, 301.

TÜRKİYE'DE KÖY ENSTİTÜLERİ

- Yazı reformu, 31.
Yeni Adam, 209.
Yerelcilik, 45.
Yeşil Gece, 98.
Yıldızeli Köy Enstitüsü, 365, 413.
Yunan klasikleri, 510.
Yunanistan, 449.
Yunus Nadi, 90.
Yücel- Öner Davası, 451, 470.
Yücel, Hasan Âli, 111, 203, 272, 273, 281, 405, 419, 420-422, 435, 440-442, 448, 452-455, 459, 463, 465, 511.
Yüksek, - Köy Enstitüsü, 229, 237, 269, 293, 307, 315, 326, 329, 330, 334, 353, 359, 363-365, 369, 407, 408, 423, 456, 459, 469, 470, - okul, 278, - öğretim, 30, 200, - Öğretmen Okulu, 70, - Pedagoji Enstitüleri, 70, - tarım öğretimi, 326, -Teknik Eğitim Okulu, 330, 332, 333, - Ziraat Enstitüsü, 83.
- Z**
- Zencidere Köy Öğretmen Okulu, 92, 93.
Ziraat Bankası, 173.
Ziraat Enstitüleri, 83, 110.